

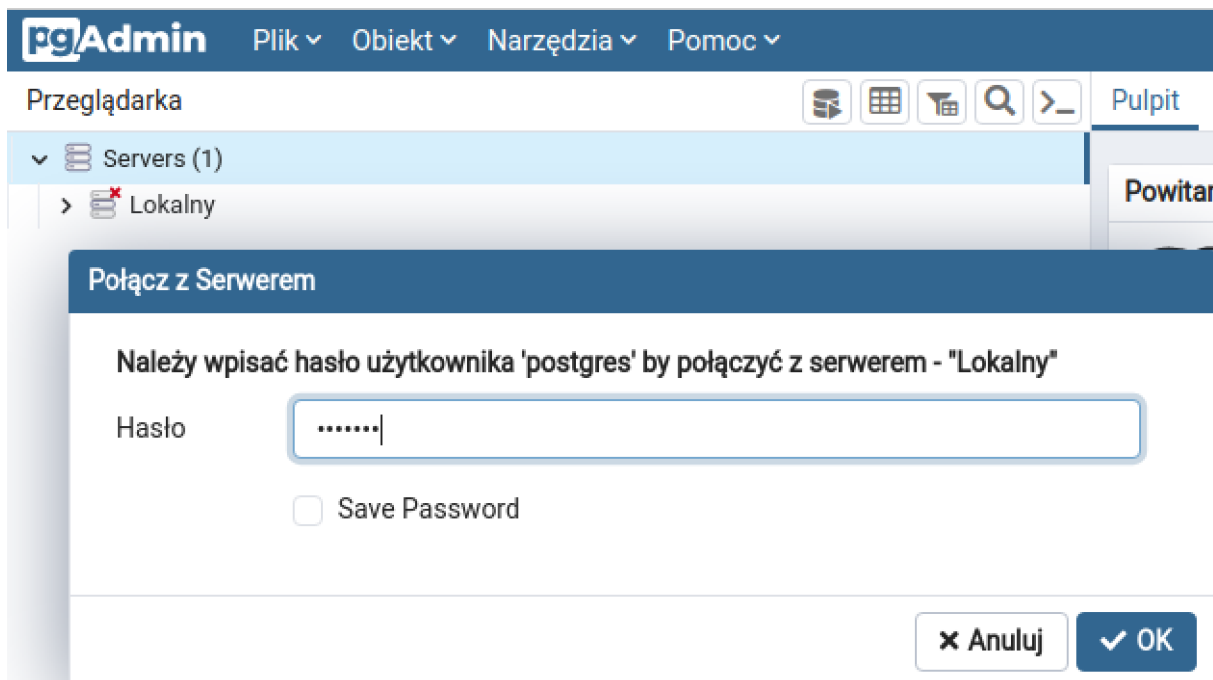
Zarządzanie bazą danych PostgreSQL za pomocą pgAdmin i języka SQL

Opracował Dawid Warchoń
Politechnika Rzeszowska,
Katedra Informatyki i Automatyki.

1. Logowanie i rozpoczęcie pracy

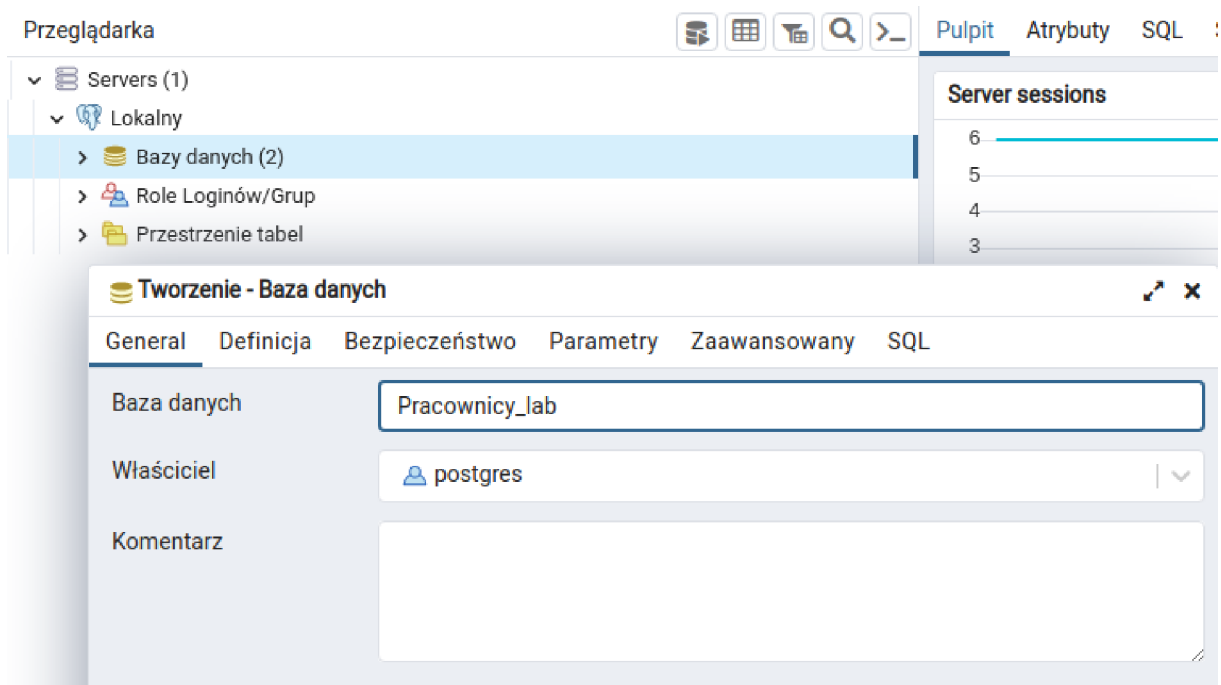
Uruchomić system operacyjny o nazwie PostgreSQL oraz aplikację pgAdmin 4. Jest to popularny program do zarządzania bazą danych PostgreSQL.

Kliknąć podwójnie w „Servers” w zakładce „Przeglądarka” z lewej strony okna i zalogować się wpisując hasło „student”.

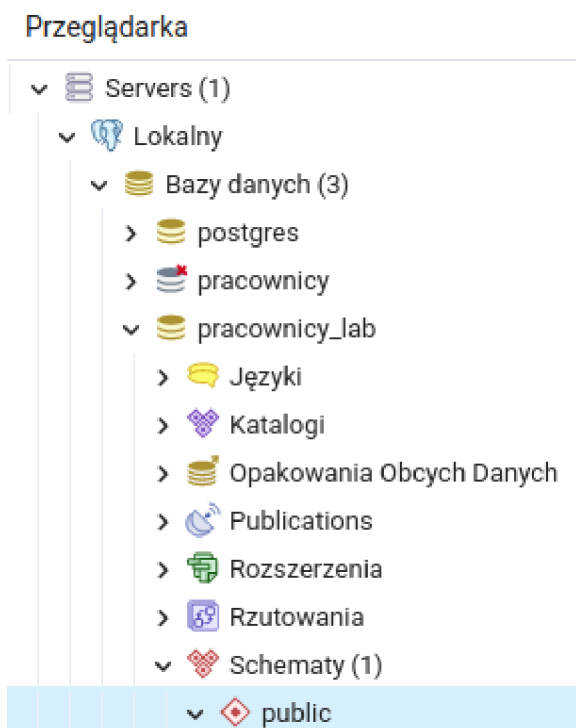

2. Tworzenie nowej bazy danych

Przejsć do „Lokalny” i kliknąć prawym klawiszem w „Bazy danych”, a następnie „Utwórz” -> „Baza danych...”. Pojawi się okno tworzenia bazy, w którym należy podać jej nazwę „pracownicy_lab”.

Przejdź do nowo utworzonej bazy i wybierz schemat „public”. Będą w nim przechowywane nasze tabele.

3. Tworzenie tabel

Jako pierwszą należy utworzyć tabelę ETAT. Kliknąć prawym klawiszem w „Tabele”, a następnie „Utwórz” -> „Tabela...”.

W zakładce „General” uzupełnić pole „Nazwa”. Opcjonalnie można wpisać komentarz.

Tworzenie - Tabela

General Kolumny Zaawansowany Ograniczenia Partycje Parametry Bezpieczeństwo SQL

Nazwa: ETAT

Właściciel: postgres

Schemat: public

Przestrzeń Tabel: Select an item...

Partitioned table?:

Komentarz: Zawiera etaty

W zakładce „Kolumny” wpisać dane wszystkich kolumn zgodnie z poniższym rysunkiem i tabelą. Nową kolumnę można wstawić klikając w znak „+” w prawym górnym rogu okna.

General Kolumny Zaawansowany Ograniczenia Partycje Parametry Bezpieczeństwo SQL

Dziedziczone z tabel(i): Wybór dziedziczenia z...

Kolumny +

	Nazwa	Typ danych	Length/Precision	Skala	Nie NULL?	Klucz główny?	Domyślnie
☐	ID_ETAT	integer			☒	☒	
☐	NAZWA	character varying	20		☒	☐	
☐	PLACA_MIN	real			☐	☐	
☐	PLACA_MAX	real			☐	☐	

ETAT

Kolumna	Typ	Nie NULL	Domyślnie	Więzy integralności
ID_ETAT	integer	TAK		klucz główny
NAZWA	character varying (20)	TAK		klucz unikatowy
PLACA_MIN	real			
PLACA_MAX	real			

Po wypełnieniu pól kliknąć w przycisk „Zapisz”. Tabela powinna się pojawić na liście tabel schematu „public”.

Aby utworzyć klucz unikatowy należy rozwinąć tabelę ETAT, a następnie kliknąć prawym klawiszem w „Ograniczenia” -> „Utwórz” -> „Klucz unikatowy...”. W zakładce „Definicja”, w polu „Kolumny” należy wybrać z listy kolumnę NAZWA i kliknąć w przycisk „Zapisz”.

The screenshot shows the 'Tworzenie - Klucz unikatowy' (Create - Unique Key) dialog box in a database management tool. The left sidebar shows a tree view with 'ETAT' expanded and 'Ograniczenia' (Constraints) selected. The main panel has three tabs: 'General', 'Definicja' (active), and 'SQL'. Under 'Definicja', there are several fields: 'Kolumny' (Columns) with a dropdown menu showing 'NAZWA x', 'Include columns' with a dropdown menu showing 'Select an item...', 'Przestrzeń Tabel' (Table Space) with a dropdown menu showing 'Select an item...', and 'Indeks' (Index) with a dropdown menu showing 'Select an item...'. There are also two toggle switches: 'Odraczalny?' (Deferred) and 'Odroczony?' (Deferred), both currently turned off. At the bottom right, there are three buttons: 'Zamknij' (Close), 'Reset', and 'Zapisz' (Save), with 'Zapisz' being the most prominent.

Zad. 1. Samodzielnie należy utworzyć pozostałe tabelę ZESPOL oraz PRACOWNIK. Opis tworzenia kluczy obcych znajduje się w punkcie 4 instrukcji.

ZESPOL

Kolumna	Typ	Nie NULL	Domyślnie	Więzy integralności
ID_ZESP	Integer	TAK		klucz główny
NAZWA	character varying (20)	TAK		
ADRES	character varying (20)			

PRACOWNIK

Kolumna	Typ	Nie NULL	Domyślnie	Więzy integralności
NUMER	integer	TAK		klucz główny
NAZWISKO	character varying (30)	TAK		
ETAT	integer			Klucz obcy do tabeli ETAT i kolumny ID_ETAT
SZEF	integer			Klucz obcy do tabeli PRACOWNIK i kolumny NUMER
PRACUJE_OD	date		<i>now()</i>	
PLACA_POD	real			
PLACA_DOD	real			
ID_ZESP	integer			Klucz obcy do tabeli ZESPOL i kolumny ID_ZESP

4. Tworzenie kluczy obcych

Aby utworzyć klucze należy rozwinąć tabelę (w naszym przypadku PRACOWNIK), a następnie kliknąć prawym klawiszem w „Ograniczenia” -> „Utwórz” -> „Klucz obcy...”.

Aby określić, że kolumna ETAT tabeli PRACOWNIK jest kluczem obcym do kolumny ID_ETAT tabeli ETAT należy wpisać nazwę „PRACOWNIK_ETAT_fkey” w polu „Nazwa” w zakładce General.

Tworzenie - Klucz obcy

General

Definicja

Kolumny

Akcja

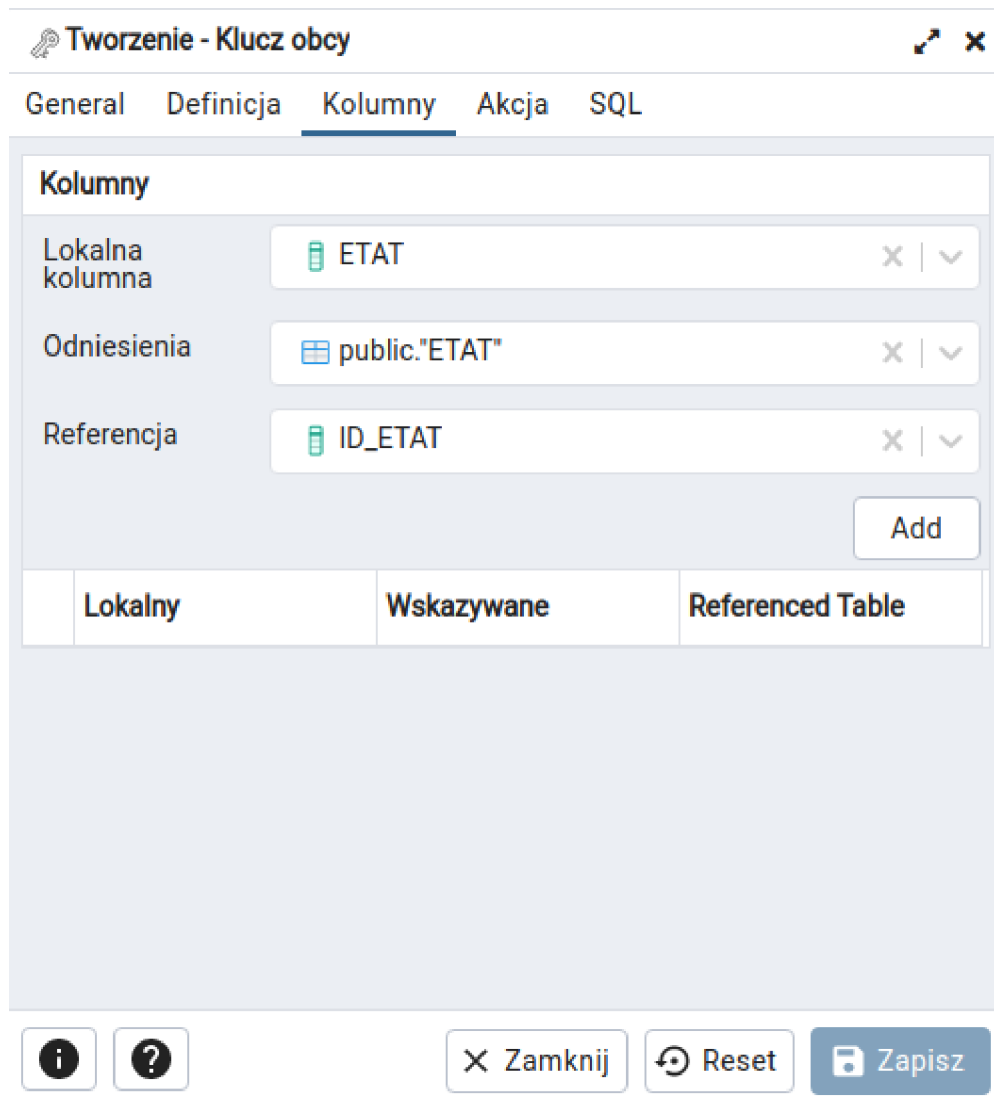
SQL

Nazwa

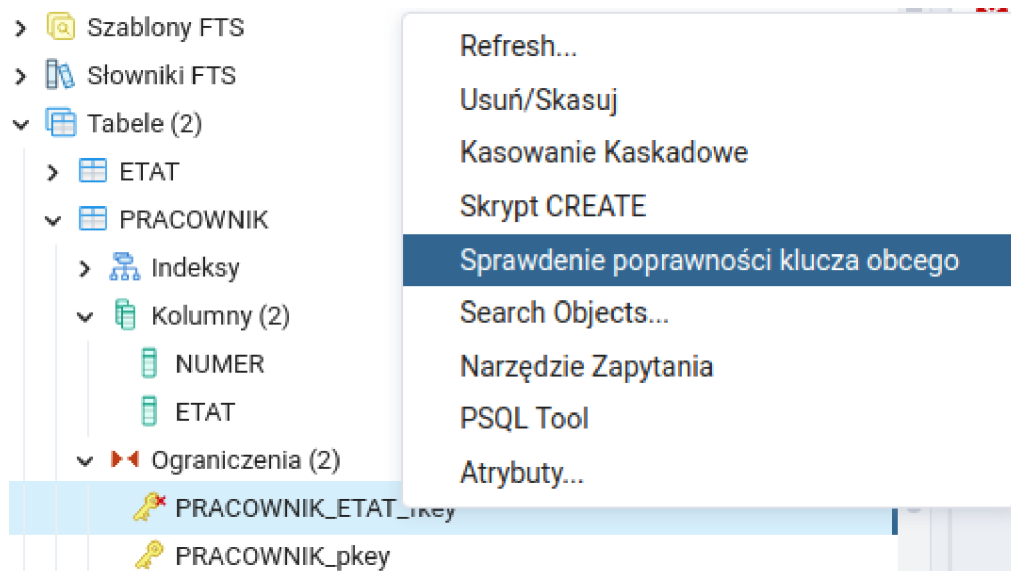
PRACOWNIK_ETAT_fkey

Komentarz

Następnie należy uzupełnić dane w zakładce „Kolumny” zgodnie z poniższym rysunkiem, kliknąć w przycisk „Add” oraz „Zapisz”.

W nowo utworzony klucz obcy należy kliknąć prawym klawiszem i wybrać opcję „Sprawdzenie poprawności klucza obcego”. Jeśli klucz utworzy się poprawnie, to zmieni się jego ikona ze złotej na srebrną.

W analogiczny sposób należy dodać klucze obce ID_ZESP oraz SZEF.

Uwaga! Atrybut SZEF powinien odnosić się do klucza głównego NUMER znajdującego się w tej samej tabeli (PRACOWNIK). Z tego powodu w polu „Odniesienia” należy wpisać NUMER, a nie SZEF. Idea tego klucza jest taka, że pracownik może być szefem innego pracownika (identyfikowanego przez atrybut NUMER).

5. Wypełnianie tabeli danymi

Aby wypełnić tabelę danymi, tzn. wstawić nowe wiersze, należy zaznaczyć nazwę tabeli ETAT i kliknąć w przycisk „View Data” znajdujący się w górnej części okna.

W dolnej części okna pojawi się tabela, w której należy wpisać dane zgodnie z poniższą tabelą.

Wyjście Danych		Plan zapytania	Komunikaty	Notifications
ID_ETAT [PK] integer	NAZWA character varying (20)	PLACA_MIN real	PLACA_MAX real	
1	1 Stażysta	800	1000	
2	2 Sekretarka	900	1200	
3	3 Asystent	1000	1600	
4	4 Adiunkt	1600	2000	
5	5 Profesor	2000	2500	
6	6 Dyrektor	2500	3200	

Po wpisaniu wszystkich danych należy zapisać zmiany (przycisk „Save Data Changes” powyżej tabelki).

ETAT

ID_ETAT	NAZWA	PLACA_MIN	PLACA_MAX
1	Stażysta	800	1000
2	Sekretarka	900	1200
3	Asystent	1000	1600
4	Adiunkt	1600	2000
5	Profesor	2000	2500
6	Dyrektor	2500	3200

Zad. 2. W analogiczny sposób wpisać dane do tabeli ZESPOL i PRACOWNIK.

ZESPOL

ID_ZESP	NAZWA	ADRES
10	administracja	Piotrowo 3a
20	bazy danych	Wieżowa 75
30	sieci komputerowe	Garbary 3
40	systemy operacyjne	Piotrowo 3a
50	translatory	Mansfelda 4

PRACOWNIK

NUMER	NAZWISKO	ETAT	SZEF	PRACUJE_OD	PLACA_POD	PLACA_DOD	ID_ZESP
1000	Lech	6	NULL	1971-01-01	3160	570	10
1080	Koliberek	2	1000	1983-02-20	1150	NULL	10
1010	Podgajny	5	1000	1975-05-01	2180	420	20
1040	Rus	4	1010	1979-08-15	1750	NULL	20
1070	Muszyński	4	1010	1985-05-01	1600	NULL	20
1060	Misiecki	3	1010	1985-03-01	1400	NULL	20
1090	Palusz	3	1040	1989-08-15	1200	NULL	20
1020	Delcki	5	1000	1977-08-01	2050	270	30
1030	Maleja	4	1020	1968-07-01	1750	NULL	30
1100	Warski	3	1030	1987-07-15	1350	NULL	30
1110	Rajski	1	1030	1990-07-01	900	NULL	30
1050	Lubicz	4	1000	1983-08-01	1780	NULL	40
1120	Orka	3	1050	1988-04-01	1350	NULL	40
1130	Kolski	1	1050	1991-08-01	900	NULL	40

6. Sortowanie wyświetlonych danych

Aby posortować wyświetlone dane tabeli należy w oknie wstawiania danych kliknąć w przycisk „Filter” znajdujący się w górnej części okna lub wcisnąć kombinację klawiszy Alt+F.

Pojawi się okno, które umożliwi posortowanie danych według wybranej kolumny (kolumn). ASC oznacza sortowanie w kolejności rosnącej, natomiast DESC – w kolejności malejącej.

The screenshot shows a 'Sort/Filter options' dialog box. At the top, there is a toolbar with various icons, including a filter icon. Below the toolbar, the dialog has a title bar 'Sort/Filter options' and a sub-tab 'Ogólne'. The main area contains a 'SQL Filter' input field with the value '1'. Below that is a 'Data Sorting' section with a '+' icon on the right. This section has two columns: 'Kolumna' and 'Order'. Under 'Kolumna', there is a dropdown menu with 'ID_ETAT' selected. Under 'Order', there is a dropdown menu with 'ASC' selected. At the bottom of the dialog, there are three buttons: a help button with a question mark, an 'Anuluj' button, and an 'OK' button.

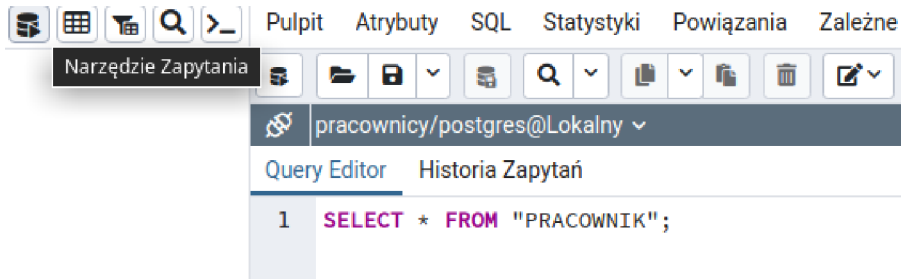
Zad. 3. Wyświetlić dane z tabeli PRACOWNIK posortowane po numerze etatu i (w drugiej kolejności) nazwisku.

7. Zaawansowane wybieranie danych za pomocą języka SQL

Uwaga! Baza PostgreSQL jest czuła na wielkość liter używanych w identyfikatorach (nazwy tabel, kolumn, itp.). W przypadku gdy nazwa została zapisana z dużymi literami w zapytaniu SQL musi być objęta znakami cudzysłowów.

Edytor języka SQL można uruchomić klikając w przycisk „Narzędzie zapytania” znajdujący się w górnej części okna.

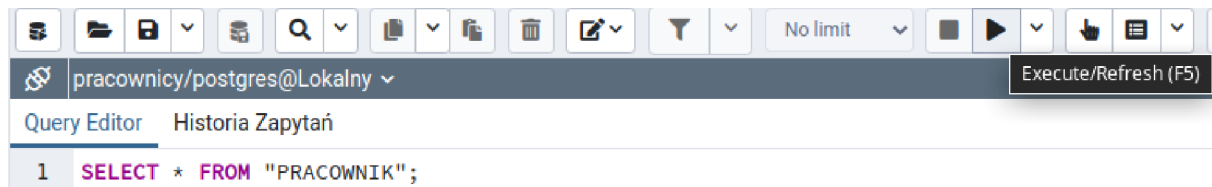

Zad. 6. Wyświetlić wszystkie atrybuty i wszystkie wiersze tabeli PRACOWNIK.

Polecenie SQL rozwiązujące zadany problem jest następujące:

```
SELECT * FROM "PRACOWNIK";
```

Po wpisaniu zapytania należy kliknąć w przycisk „Execute/Refresh” znajdujący się w górnej części ekranu lub wcisnąć klawisz F5. Wynik zapytania pojawi się w formie tabeli w dolnej części okna.

Zad. 7. Wyświetlić wszystkie atrybuty i wszystkie wiersze tabeli ETAT.

Do samodzielnego wykonania.

Zad. 8. Wyświetlić wszystkie atrybuty i wszystkie wiersze tabeli ZESPOL.

Do samodzielnego wykonania.

Zad. 9. Wyświetlić wszystkie atrybuty pracowników, których pensja podstawowa jest większa od 1400.

```
SELECT * FROM "PRACOWNIK"  
WHERE "PRACOWNIK"."PLACA_POD" > 1400;
```

Zad. 10. Wyświetlić wszystkie atrybuty pracowników, których pensja podstawowa mieści się w zamkniętym przedziale [1000;2000].

```
SELECT * FROM "PRACOWNIK"  
WHERE "PRACOWNIK"."PLACA_POD" >= 1000  
AND "PRACOWNIK"."PLACA_POD" <= 2000;
```

lub

```
SELECT * FROM "PRACOWNIK"  
WHERE "PRACOWNIK"."PLACA_POD" BETWEEN 1000 AND 2000;
```

Operator BETWEEN używamy do przedziałów zamkniętych. Gdyby przedział był otwarty (1000;2000), to zapytanie wyglądałoby tak:

```
SELECT * FROM "PRACOWNIK"  
WHERE "PRACOWNIK"."PLACA_POD" > 1000  
AND "PRACOWNIK"."PLACA_POD" < 2000;
```

Zad. 11. Wyświetlić nazwisko i nazwę etatu każdego z pracowników.

```
SELECT "PRACOWNIK"."NAZWISKO", "ETAT"."NAZWA"  
FROM "PRACOWNIK", "ETAT"  
WHERE "PRACOWNIK"."ETAT" = "ETAT"."ID_ETAT";
```

Warunek w tym zadaniu polega na wskazaniu w jaki sposób tabele (z których wybieramy dane) są połączone. Taki warunek ma zawsze następującą formę: <klucz obcy> = <odpowiadający mu klucz główny>. W naszym zapytaniu wskazujemy, że klucz obcy ETAT z tabeli PRACOWNIK odnosi się do klucza głównego ID_ETAT z tabeli ETAT. Jeśli wybieramy dane z więcej niż dwóch tabel, to należy określić w ten sposób wszystkie połączenia między nimi.

Zad. 12. Wyświetlić nazwisko, nazwę etatu, nazwę zespołu i płacę podstawową pracowników.

Do samodzielnego wykonania.

Zad. 13. Dodać do tabeli PRACOWNIK nową osobę opisaną następującymi atrybutami:

NUMER	NAZWISKO	ETAT	SZEF	PRACUJE_OD	PLACA_POD	PLACA_DOD	ID_ZESP
1210	Lubomirski	1	1030	now()	1200	NULL	30

```
INSERT INTO "PRACOWNIK" ("NUMER", "NAZWISKO", "ETAT", "SZEF",  
"PRACUJE_OD", "PLACA_POD", "ID_ZESP")  
VALUES (1210, 'Lubomirski', 1, 1030, now(), 1200, 30);
```

Zapytania wstawiające, modyfikujące i usuwające dane nie pokazują wyników w formie zaktualizowanych tabel. Aby sprawdzić, czy takie zapytanie zakończyło się sukcesem należy wyświetlić zmienioną tabelę za pomocą zapytania SELECT lub ręcznie (przycisk „View data”).

Zad. 14. Obniżyć pracownikowi o numerze 1210 płacę podstawową o 10%.

```
UPDATE "PRACOWNIK"  
SET "PLACA_POD" = "PLACA_POD" - 0.1*"PLACA_POD"  
WHERE "NUMER" = 1210;
```

Zad. 15. Usunąć pracownika(-ów) o nazwisku 'Kolski'.

```
DELETE FROM "PRACOWNIK"  
WHERE "NAZWISKO" = 'Kolski';
```

Zad. 16. Wyświetl nazwiska wszystkich pracowników uszeregowane rosnąco według kolejności alfabetycznej.

```
SELECT "PRACOWNIK"."NAZWISKO"  
FROM "PRACOWNIK"  
ORDER BY "PRACOWNIK"."NAZWISKO" ASC;
```

Tak samo można szeregować według kolejności liczbowej i dat.

Aby uszeregować w kolejności malejącej należy wpisać na końcu DESC zamiast ASC. Domyślna jest kolejność rosnąca. Oznacza to, że możemy pominąć słowo ASC, jeśli chcemy sortować rosnąco.

Zad. 17. Wyświetlić nazwisko, nazwę etatu, płacę podstawową i datę zatrudnienia wszystkich adiunktów i profesorów posortowane malejąco po nazwie etatu i dacie zatrudnienia, których płaca podstawowa jest większa od 1600.

Do samodzielnego wykonania.

Podpowiedź 1: Nazwy etatów są zapisane w tabeli ETAT z dużej litery (Adiunkt, Profesor itp.).
Podpowiedź 2: Warunki dotyczące nazw etatów należy zapisać w nawiasie (okrągłym), aby zostały sprawdzone w pierwszej kolejności.

Zad. 18. Wyświetlić średnią płacę dodatkową pracowników.

```
SELECT avg("PLACA_DOD") FROM "PRACOWNIK";
```

avg jest funkcją obliczającą średnią arytmetyczną wartości podanego atrybutu w wybranych wierszach.

Zad. 19. Wypróbować wymienione poniżej funkcje grupujące wpisując je zamiast avg w zapytaniu z zad. 18.

min – najmniejsza wartość;

max – największa wartość;

sum – suma wszystkich wartości;

count – liczba wszystkich wartości (nie licząc wierszy, w których wybrany atrybut przyjmuje wartość NULL).

Do samodzielnego wykonania.

Zad. 20. Bazując na zadaniu 13, dodać do tabeli ZESPOL nowy zespół opisany następującymi atrybutami:

ID_ZESP	NAZWA	ADRES
60	uczenie maszynowe	Wincentego Pola 2

Do samodzielnego wykonania.

Zad. 21. Bazując na zadaniu 14, zmienić płacę maksymalną etatu Adiunkt tak, aby była równa 130% płacy minimalnej.

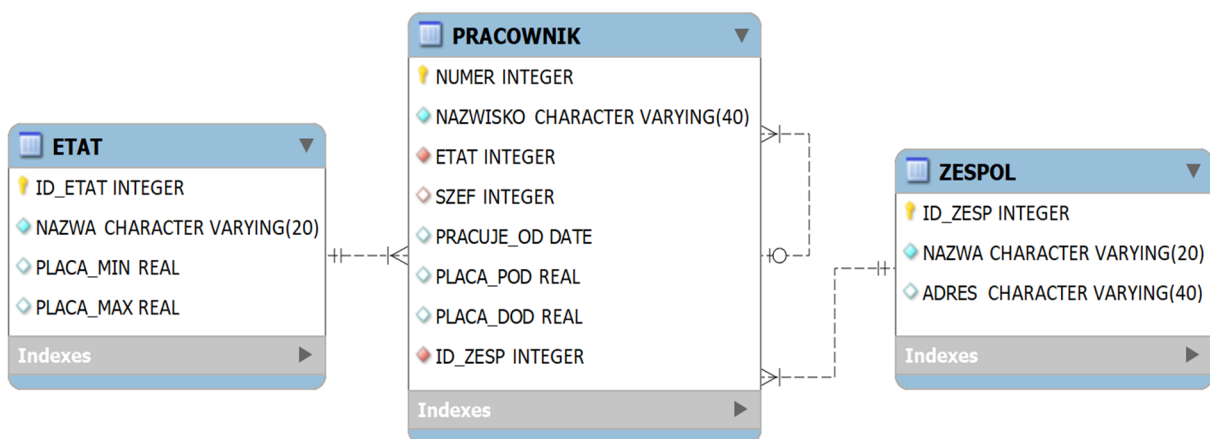
Do samodzielnego wykonania.

Zad. 22. Bazując na zadaniu 15, usunąć pracowników których płaca podstawowa jest mniejsza od 1500 oraz płaca dodatkowa jest równa 0.

Do samodzielnego wykonania.

8. Materiały pomocnicze

Diagram związków encji (ang. entity relationship diagram, ERD) bazy danych tworzonej w niniejszej instrukcji:

Operatory języka SQL

Porównania:

- > – większe
- < – mniejsze
- >= – większe lub równe
- <= – mniejsze lub równe
- = – równe
- != lub <> – różne
- BETWEEN – przynależność do przedziału

Arytmetyczne:

- + – suma
- - – różnica
- * – iloczyn
- / – iloraz
- % – reszta z dzielenia

Logiczne:

- AND – logiczne „i”
- OR – logiczne „lub”
- NOT – logiczne „nieprawda, że”